

ŠTO ZNAMO O OUTSOURCINGU I PLANU VLADE ZA 26.500 LJUDI?

ŠTRAJK I REFERENDUM O OUTSOURCINGU

Uz katastrofalno stanje u financiranju znanosti i obrazovanja (s čime smo vas upoznali u prošlom tekstu), *outsourcing* je još jedan dodatni razlog za štrajk jer će zahvatiti i dio naših zaposlenih, a prema sadašnjim informacijama njegov učinak ni u jednom aspektu neće biti pozitivan. *Outsourcingom* Vlada nastavlja daljnju agresiju na ova dva sustava te bez ikakvih argumenata i analiza koje bi opravdale svrhu cijelog tog procesa dovodi u pitanje radna mjesta i materijalna prava nekoliko tisuća ionako najslabije plaćenih djelatnika. Kako bi zaštitio dio svojih članova, Sindikat znanosti zajedno s još 17 sindikata državnih i javnih službi uskoro će sudjelovati u prikupljanju potpisa za raspisivanje **državnog referenduma** kojim bi se spriječilo provođenje tog procesa.

Što je to *outsourcing* i na koga se odnosi?

O *outsourcing*, odnosno „izdvajanje“ kako to nazivaju u vladinim dokumentima, mjera je kojom Vlada odustaje od upravljanja dijelom javnog sektora pod izgovorom da to ne može raditi efikasno i racionalno i da će to umjesto nje mnogo bolje obavljati privatni poduzetnici. Riječ je o dijelu javnog sektora koji se bavi pratećim i pomoćnim uslugama, konkretno uslugama čišćenja, održavanja, pripreme hrane i pića, zaštite, prijevoza te pranja i peglanja. Prema posljednjim informacijama koje je Vlada iznijela na konferenciji održanoj 28. travnja, proces izdvajanja tih djelatnosti trebao bi se provesti putem javne nabave kroz koju Vlada na privatne poslodavce planira transferirati gore navedene usluge i svih 26.500 radnika koji ih obavljaju. U taj broj uključeni su i svi koji rade navedene poslove u našem sustavu a koje Vlada prepušta u ruke privatnih poduzetnika. Da bi situacija bila još gora, pritom im ne govori gotovo ništa i već ih mjesecima drži u neznanju.

Osim ideje prema kojoj bi poslodavci morali preuzeti sve zaposlenike i zadržati njihova prava na istoj razini u nekom periodu od 1-5 godina (još se ne zna koji je to točno period), Vlada, koliko je za sada poznato, ne predviđa nikakvu drugu zaštitu djelatnika koje izdvaja.

Što je Vlada do sada rekla o *outsourcingu*?

S pomenuta konferencija je pokazala kako je Vlada donijela načelnu, političku odluku o provođenju iako još uvijek nije uspjela razraditi model po kojem će se taj proces provoditi, niti argumentirati nužnost i opravdanost njegovog uvođenja, a nema ni nikakvu procjenu njegovog učinka na proračun, kvalitetu usluga i položaj trenutnih zaposlenika na poslovima koji se izdvajaju. Ukratko, rekli su nam, Vlada je donijela odluku, ali ne zna je li to isplativo. Radi se o antologijskoj izjavi bez presedana. Otvara se pitanje, tko je donio tu i slične odluke, Vlada u RH ili Svjetska banka ili netko drugi izvan RH.

Osim ideje prema kojoj bi poslodavci morali preuzeti sve zaposlenike i zadržati njihova prava na istoj razini u nekom periodu od 1-5 godina (još se ne zna koji je to točno period), Vlada, koliko je za sada poznato, ne predviđa nikakvu drugu zaštitu radnika koje izdvaja. Stoga je, bez sindikalnog udruživanja izdvojenih radnika i kolektivnog pregovaranja s novim poslodavcima, jedina trenutno moguća i predvidiva zaštita materijalnih prava izdvojenih radnika Zakon o minimalnoj plaći koji propisuje da u RH radniku ne smije biti isplaćena niža bruto plaća od 3.017,61 kn.

Može li doći do uštede bez smanjivanja plaća i otpuštanja izdvojenih radnika?

Vlada kao ključne razloge provođenja izdvajanja navodi povećanje kvalitete usluge i racionalizaciju troškova. Ti ciljevi teško su ostvarivi, odnosno nemogući uz zadržavanje istog broja i istih prava radnika koji se planiraju izdvojiti privatnim poslodavcima.

Djelatnosti koje država izdvaja preuzimaju poslodavci kojima je to posao i koji ga znaju obavljati bolje i racionalnije od države i zbog toga, kažu poslodavci, a potvrđuje država, sigurno će i doći do uštede. To je impresija, a ne argumentacija. Nedopustivo je da Vlada na impresijama donosi odluke o tome je li izdvajanje ovako velikog broja radnika, čije su usluge vrijedne 3,4 milijarde kuna godišnje politički i ekonomski isplativ proces.

Ako broj zaposlenih osoba ostane isti kao i njihova materijalna prava, a uz to poslodavci najavljuju i 100 milijuna kuna dodatnih ulaganja godišnje te ako se u obzir uzme i nužnost da na svoje usluge zaračunaju PDV, postavlja se pitanje gdje je taj prostor za uštede. On sigurno ne postoji unutar perioda privremene zaštite radnih mjesta i plaća o kojem Vlada govori. U tom periodu *outsourcing* će za državu sigurno biti skuplji.

S obzirom da je riječ o radno-intenzivnim djelatnostima koje se izdvajaju, bez otpuštanja određenog dijela zaposlenih i smanjenja plaća, ušteda za državu čini se kao neizvediv model.

Čak i ako je takav model moguć, a osnovna logika i svaka računica govori da nije, Vlada, a ni poslodavci nisu se do sada potrudili objasniti ga i predstaviti javnosti.

Međutim, on je moguć nakon što istekne period zaštite radnih mjesta i prava ljudi koji se izdvajaju i nakon što Vlada prepusti upravljanje tim ljudima privatnim poduzetnicima. Od tog trenutka više nema formalne zaštite radnih mjesta, plaća i uvjeta rada te je za očekivati snažan pritisak na smanjenje plaća i porast zahtjeva za strožim uvjetima rada, posebice u trenutnoj situaciji masovne

nezaposlenosti. Isto tako, pod pritiskom profitabilnosti javljat će se potreba otpuštanja određenog broja izdvojenih radnika, prvenstveno onih starijih i teže zapošljivih, a velika je mogućnost i zamjene postojećih radnika privremenim i povremenim radnicima, mlađim radnicima i onima koji su spremni raditi za vrlo nisku plaću.

Ima li Vlada predodžbu kako provesti *outsourcing* i koji su njegovi efekti?

Outsourcingu se priča već duže vrijeme i radnici na koje bi se to moglo odnositi žive u egzistencijalnom strahu. Nažalost, njihova bojazan je opravdana jer još uvijek nisu dobili konkretne informacije o tome što taj proces za njih znači i kako će biti proveden. Da bi stvar bila gora, Vlada nema neki razlog zbog kojeg bi tajila te informacije, već ih naprosto ni sama nema.

Na „famoznoj“ konferenciji u travnju Vlada osim faktografije o stanju u sustavu nije pružila nikakve druge konkretnije informacije. Osim suštih podataka, jasno je dala do znanja kako je izdvajanje na privatna poduzeća na tržištu primamljivije rješenje od osnivanja javnog poduzeća ili pokušaja da država sama

unaprijedi učinkovitost, o čemu je bilo govora ranije. Razlog tome je što ova rješenja zahtijevaju dodatne organizacijske kapacitete od strane države. Time je Vlada zapravo priznala da nije sposobna sama organizirati navedene poslove na efikasniji način pa je zbog toga digla ruke od upravljanja tim dijelom javnog sektora, ali je dala i do znanja koliko joj je stalo do sudbine gotovo 30 tisuća njenih djelatnika. Svoju brigu o radnicima pokazala je i ignoriranjem razmišljanja sindikata koji su na konferenciji trebali iznijeti svoje stavove. Naime, Vlada, kao još uvijek aktualni poslodavac svih tih 26.500 radnika, nije imala potrebu saslušati predstavnike tih radnika i svi njeni predstavnici na konferenciji napustili su istu prije nego što su sindikati imali priliku iznijeti svoja razmišljanja.

...pod pritiskom profitabilnosti javljat će se potreba otpuštanja određenog broja izdvojenih radnika, prvenstveno onih starijih i teže zapošljivih, a velika je mogućnost i zamjene postojećih radnika privremenim i povremenim radnicima, mlađim radnicima i onima koji su spremni raditi za vrlo nisku plaću.

Ako i dođe do *outsourcinga*, možemo li vjerovati da će Vlada znati postaviti sustav i zaštititi ljude?

Iako je politička odluka donesena već ranije, službenu bi odluku Vlada trebala donijeti najkasnije do kraja lipnja, a proces izdvajanja trebao bi stupiti na snagu već početkom iduće godine. Prema tom bi planu Vlada, koja do sada očito nije znala i bila sposobna sama urediti sustav, sada u relativno kratkom roku trebala postaviti jasne, detaljne i transparentne uvjete javne nabave

kako bi cijeli proces izdvajanja mogao zaživjeti već početkom iduće godine. Pri tom bi trebala predvidjeti i neutralizirati sve potencijalne negativne strane izdvajanja poput korupcije, nemogućnosti utjecaja na smanjenje kvalitete usluge, gubitka kontrole nad troškovima i pojave raznih drugih skrivenih troškova koji bi mogli dovesti do premašaja ugovorene cijene usluge. S obzirom na sve dosadašnje organizacijske neuspjehe i vrlo površan pristup ovoj mjeri, sposobnost ove Vlade da uredi sustav kako treba i više je nego upitna.

ŠTO ĆE SINDIKAT UČINITI?

Samo razmišljanje, a kamoli i donošenje načelne odluke o provođenju mjere koja ima tako značajan financijski i društveni efekt u potpunosti bi trebalo biti neprihvatljivo bez analitičke podloge i procjene utjecaja te mjere na proračun i djelatnike, ali i same sektore u kojim se izdvajanje planira. Međutim, Vlada je učinila upravo to. Donijela je načelnu odluku koja dovodi u pitanje dugoročnu sigurnost radnih mjesta i primanja tisuća ljudi, kvalitetu usluge javnog sektora te rastače složene i dugo vremena oblikovane radne odnose.

Iako u javnom sektoru postoji realan prostor za povećanje efikasnosti, način na koji Vlada tome pristupa nije prihvatljiv te će se Sindikat znanosti za zaštitu interesa svojih članova boriti svim raspoloživim sredstvima.

17 sindikata javnih i državnih službi 26. svibnja je potpisalo Sporazum o provođenju referenduma za Zakon kojim bi se spriječilo provođenje procesa *outsourcinga*. Sindikat znanosti jedan je od 17 sindikata koji su se uključili u akciju prikupljanja potpisa za raspisivanje referenduma. Uz to, Sindikat će i dalje javno kritizirati sve sporne aspekte tog procesa, a uskoro će i organizirati okrugli stol kako bi široj javnosti uputio svoja stajališta o navedenoj temi.

U Zagrebu, 27. 5. 2014.

Sastavio: Matija **Kroflin**, makroekonomist
Odobrio: Vilim **Ribić**, predsjednik Velikog vijeća